

ԼՐԱԳԻՐ ՍԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՊԱՅՈՒՆԱՅԻՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԹԻՒՆ

Պարսկաստանի համար տարեգրքը 5 ֆր. կամ 2 րբլ. ուս. թղթգրով.
Ուրիշ ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 9րդ տարեգրքին (93 օգոստ.—94 մայիս) բաժնորդագրինն է 20 ֆր. կանխիկ: Կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար ալ որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2½ ֆր. հաշուելով և 1894 մայիս ամսէն սկսելն չանցնելու պայմանով:
Նամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

ԹՅԱՐԻ ԹԻՒՆ 56

1894 ՄԱՐՏԻ 4
ՄԱՐՏ 23 (Հ.Յ.)
ՉԱՐԵՔԱՐԹԻ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համաժողովոյ և կոսմասմար միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագրածունել չհրատարակուած ձեռագրինն և ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիմ կարծէ: 1 գլխագիրը 2 սանդիմ:
Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԳԱՅԻՆ ԹԻՒՆ

Մեր անճապակցադուրքը. — Յարձակում Օ. Աշխատանքի վրայ. — Վանքի քննութիւնները. — Պր. Կ. Կամարապան. — Նուպար փաշա. — Յոյն բարեքարներ. — Տեղական. — Թիւրքիական լուրեր. — Պարսկաստան. — Ֆրանսա. — Արտասանման լուրեր. — Քոչուր. — Ծանուցումներ. — Բանասիրական (Դարս. ժեմ Բաղս):

ՄԵՐ ԱՆՀԱՍՏԱՅԻՆ ԹԻՒՆ

Դ

(Շաբ. 55րդ քուէն եւ վերջ)

Այս պայմաններին մէջ 9 տարի է որ կը շարունակուի Արմենիան և մեծ ֆրանսիական ենթակառուցումը, անդադար աշխատած է և կաշխատի թիւրքիական և Ռուսիական դուրս գաւազանը Հայերինն ձեռք հայերէն լրագրի կարգադրողներէ, հայ ազգային խնդիրներով և լուրերով հետաքրքրողներին մի շրջան ստեղծելու. առեղծիք բառը կատարած զծնեք որովհետեւ մինչեւ Արմենիայի երեւիլը՝ այս արտասանման հաշարնակ քաղաքները ուր հազարաւոր օրինակներով հայերէն թերթեր կը

տարածուին այժմ, ամէն մէկին մէջ հազիւ 1-2 օրինակ հայերէն թերթեր կը մտնէին. իսկ անոնք որոնք Արմենիայի տարածումէն շրջաւ կարծեցին նիւթական շահեր տեսնել անոր մէջ և իրենք ալ սկսան մէկ մէկ հայերէն լրագիր հիմնել և իրենք ալ իրենց լրագրով գէպի Արմենիայի գծած նըպատակը յառաջդիմութեան օգնելու փոխանակ, Արմենիային փոխարին մէջ կարծեցին գտնել իրենց նիւթական շահ և փառասիրութեան գոհացումը, այդ գործիչներ «Արմենիա» իմաստով լուր տարածող անցնելով հայերէն մի ազատական թերթի հրատարակել սկսելէն յառաջ ալ իրենք կային Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ, հայկական խնդիրն ալ կար, հայերէն լեզուն և գիրերն ալ կային. բայց այս երկիրներին մէջ հայերէն լրագիր կարգադրող հայերի մի շրջան գոյացունելու գծաւորութիւն. ներս աչքի առնելու ունենալով, չէին համարձակուած այդ ձեռնարկի, ինչպէս որ ներկայ գործիչներէ ոմանք այն ժամանակ խոստովանած են մեզիքինց նամակներով:

Եւ արդէն թիւրքիական և Ռուսիայի մէջ հրատարակուող հայերէն լրագիրներն՝ որոնք 5 միլիոն հայերի մէջ

մուտք ունին, ինչ քաղաքական վիճակ ունին որ առ առաւել 80,000 (Պարսկաստանն ալ միասին հաշուելով) հայերին մէջ՝ որոնց մէկ կարեւոր մասն արդէն հայերէն լեզուն բոլորովին մոռցած է, հրատարակուող մի հայերէն լրագիր ինչ վիճակ պիտի կրնայ ունենալ: Այս այնչափ պարզ հաշիւ է որ ամենէն անհասկացող հայն ալ կրնայ ըմբռնել, եթէ միայն ուզէ մտածել:

Աւելցուցէք ատենց վրայ նաեւ սա գլխաւոր կէտ թէ մեր լրագրի տարածման արգելք դնել ուղղորդող հասարակ յոյժեր չեն, այլ տէրութիւններ են որոնք մեր ազգային նպատակի ֆրանսիական համար շատ աւելի խորադիտութեամբ կը վարուին այժմ քան թէ յառաջ: Երբ ասկէ 5 տարի յառաջ թիւրք կառավարութիւնն իր ձեռքով Եւրոպա զրկեց Դուբնան վարդապետը որ Արմենիայի գէմ քաղաքէն Ռուստուրի եկեղեցուն մէջ իրեն գէմ բողոքողներին հանդիպեցաւ որոնք քոյց տուին թէ Արմենիայի գաղափարներին ջերմ համակրող հայեր կան: Թիւրքը հասկացաւ այդ և աւելի վարպետ դարձաւ. նոյն իսկ ար-

տասանմանի մէջ լեզուն ու գրիչը շարժող հայերէն ոմանք գնեց ու գրեգոսեց Արմենիայի գէմ. թիւրքիական ալ հայրենասիրներ և նոյն իսկ Արմենիայէն աւելի ազատասիրներ մի բանակ հանեց Եւրոպա և այլ կողմեր ուր քաղքէ քաղք թափաւելով կամ տեղաւորուելով, Արմենիայի վարկն ու ազդեցութիւնը կորստու համար ամեն տեսակ հրէշային սուտեր, զրուարտութիւններ, գայթակղական լուրեր շինեցին և խօսքով ու գրով տարածեցին հայ ժողովրդի պարզամիտ ու անհասկացող մասին մէջ:

Ահա այսպիսի վիճակի մէջ 9 տարիներէ ի վեր տոկունութեամբ շարունակող մի լրագրէ՝ որի գոյութեան աղբիւրները ոչ թէ լոկ բաժնորդագրիները, այլ գլխաւորապէս հասկացող հայերի նուիրատուութեամբ տրամօգնութիւնները պիտի լինին, տակաւին կան ոմանք որ իրենց պարտաւորութեան համեմատ անոր օգնելու փոխանակ, մեծ մեծ պահանջներ կանեն անկէ: Քիչ կը մնայ որ ամեն թէ Արմենիան ինչու մի հայկական փողերանոց ալ չհաստատուի և ինք գրամ կարելով չբաշխել ժողովրդին որ մենք ալ աշխատինք քանի որ հայրենիքի

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԴԱՐԻՔԻՆ ԲԱՇԾ

(Շաբ. 55րդ քուէն եւ վերջ)

Բաշտ թերեւս 30,000 պարսիկ բնակիչ ունենայ. այստեղ կը սկսի պարսիկ լեզուի տիրապետութիւնը և կը տարածուի մինչեւ Պարսկային ծոցը մինչդեռ Արաքստափանի մէջ սովորական լեզուն թրքերէն է, իսկ պարսիկէնը գրական և և զիւանական գործերին մէջ սահմանափակուած է: Բաշտի մէջ թրքերէնն ալ կը հասկցուի, քանի որ Կովկասի թիւրքերը առեւտրական մեծ յարաբերութիւն ունին այս կողմերի հետ:

Այստեղ Հայեր ալ կան 200 անձի չափ, ոմանք հաստատաբանակ և ոմանք ալ պանդուխտ՝ Կովկասէն և Դարեժէն եկած: Հայերը մեծ մասով օղիվաճառ են. մութը կոխելուն պէս, սօճի մահմետականը չունէ՝ օղիվաճառի տան մէջ կան: Հրապարակաւ օղիվաճառութիւնը այս կողմեր արդիւրեւ լինելով, Հայը իր տունը գինետան վերածած է ուր գինովութեան

աղեղ պատկերներ իր ընտանիքի առջեւ յաճախ կը ներկայանան և զաւակներին վրայ ալ շատ գէշ ազդեցութիւն կանեն: Մնացած Հայերը Դարեժի առեւտրական տուների ներկայացուցիչներ կամ անկախ խանութպաններ են: Ինչպէս Հայերի ամեն գաղթականութիւններին մէջ, այստեղ ալ նորեկ տարրը տեղացի տարրին վրայ առաւելութիւն ունի նիւթական տեսակէտով, ինչպէս և ազգային զգացումի մասին:

Հայերի այս փոքր գաղթականութիւնն ալ առանց հաստատուն կառուածներ ունենալու կը պահէ եկեղեցի, վարժարան, ընթերցարան, և կօքնէ բարեգործական և հայրենասիրական շատ մը ձեռնարկներ: Վարժարանին եթէ ոչ արտաքին տեսքը՝ գէթ ներքին կացութիւնը պատուարներ է Բաշտի Հայերին համար. 18 մանչ աշակերտներ նախնական կանոնաւոր կրթութիւն մը կը ստանան, ինչ որ յայտնի երեւցաւ տարեկան յաջող քննութիւններէն որոնց մասամբ ներկայ գտնուեցաւ:

Բաշտի մէջ ռուսական և անգլիական հիւպատոսներ կան. Պարսկական Կայսերական պաշտան ալ վերջերս մի ճիւղ բացաւ այստեղ: Նրկին գլխաւոր բերքերն են մետաքս և բրինձ. ներքին գաւառներ իր արտահանութեան կեդրոնն ալ Բաշտն է. Բազու թէհրանի ձառապարհը ասկէ

կանցնի այդ ճանքան 12 օրէն կը կրորուի ձիապանով: Թէեւ Բաշտն թէհրան երկաթուղի մը ձգելու մտադրութիւնը շատ վաղուց սկսած է և պէճ, ֆրանսական ու անգլիական խումբերի կողմէն դիմումներ եղած են Շահի կառավարութեանը, բայց ամեն անգամալ մերժուած են Ռուսիայի ընդդիմութեան պատճառով: Ռուսը չուզեր ռուսներին թողուլ այդ կարեւոր ձեռնարկ բայց ինք ալ թէեւ արտօնութիւն առած է, ասկայն ցարդ անկարող եղած է ռուսական դրամագլխով այդ գործը գլուխ հանելու: Այս միակ հանրային ձեռնարկը չէ որ անիրագործելի կը մնայ Ռուսիայի ընդդիմութեամբ. ես Արտաքինի մէջ տեղեկացայ որ հայ ու պարսիկ վաճառականներ ուզած էին Աստորաի վերեւ յիշածս կիրճը կանոնաւոր ճանրու վերածել և մինչեւ իսկ երկրաչափ մը բերել տալով հաշուած էին ծախքը (½ միլիոն ֆրանք) և այդ գումարի հանգանակութեան ալ սկսած էին ձեռնարկել երբ ռուս կառավարութիւնը ձայն հանեց թէ ինք իր սահմանի միջով մի ուրիշ գուգահեռագիծ պիտի չինէ և նոյնպէս մի երկրաչափ ալ կը զրկէ. բայց անկէ ի վեր 3 տարի կանցնի և ոչինչ չինած է. իսկ Պարսկաստանի վաճառականներն ալ չեն համարձակուիլ սկսելու իրենց ձեռնարկ, վախճալով թէ իրենց

ծախք պարապկերթայ ռուսական խնուրու միջոցով:

Բաշտը քաղաքի կերպարանք չունի, այլ ճահիճներին մէջ շինուած մեծ գիւղի. շուկայներին, փողոցներին մէջէն անցնելու համար քիթ բռնել պէտք է, այնքան կը հոտին: Փոշին և աղաւելութիւնը աղբիւրների վերածած են չորս կողմը. սուկայն զարմանալով տեսայ որ այս արեւելեան քաղաքը արեւմտեան քաղաքի նմանութեամբ հանրային պարտէզ ալ ունի. իրիկունները նուազ փոշի կընելու համար կարելի է այնտեղ ման գալ:

Բայց Բաշտը ունի 2-3 գեղեցիկ պարտէզներ որոնց կարելի է վարդատուն անուանել. այդ պարտէզներ մասնաւոր սեփականութիւն են, բայց հատարակութեան առջեւ բաց: Այն կանոնաւոր ուղիներ, մաքուր հովանաւորներ, այն սիրուն անուներ շրջապատուած վարդերիներով, Ազատ ծառեր որոնք իրենց անուներ արժանի կերպով սաղարթախիտ գլուխները համարձակութեամբ վեր բարձրացուցած են սօսիւների նման, այդ ամենը բանառեղծական գաղափարներն են որ փոխառիկն այդ պարտէզներ որոնք Բաշտի պէս անխնամ և աղտոտ քաղաքի մը մօտ գտնուիլը կատարեալ հակասութիւն մէ: Այդ պարտէզներ չինած է պետական կառուածների վերատեսուչը որ և բերպական

ազատութեան գործին համար դրամ պէտք է...

Ուրեմն ի՞նչն է որ մեզ կը քաջալերէր զեւսեալն և կը պարտաւորեցունէ այս պայմաններէ մէջ անվհատ շարունակել մեր աշխատանքը. այդ մասին մենք կը դրենք ուրիշ անգամ առանձին յօդ տածով:

Մ. ֆ.

ՅԱՐԱՐԱՆԻՍ ԱՇԽԱՏԱՆԻ ՎՐԱՅ

Տեղական ֆրանսերէն լրագրիչներն հետադարձ են կ'ազդուէր մարտ 29ին հետեւեալը զոր վերապահութեամբ կը հրատարակենք: Հայ ընթերցողը կը տեսնէ արդէն թէ ատոր մէջ սխալներ կան. օրինակ, Ստանբուլը որ Մուշի հարաւարկողը կը գտնուի, կ'ընկերակի մէջ է կըսէ. արդէն հազիւ թէ Ստանբուլի պանդուխտները գտնուին կ'ազդուէր մէջ, այդ լեւոնաբանները պանդուխտները ստորութեան չունենալով: Այնու ամենայնիւ, խնդիրը յարձակողի անձին վրայ չէ, այլ թէ Աշխատանքի պատրիարքի չափազանց թոյլ և թրքամոլ քաղաքականութիւնը որչափ գրգռած է հայ ժողովուրդին իր գէժ՝ որ յուսահատութեամբ ալ այդպիսի ձեռնարկներէ դիմել սկսած են:

Աշխատանքի պատրիարքը լաւ կանէ անշուշտ որ փոխանակ բռնի կերպով ժողովուրդին վրայ իշխելու և զանազան քաղաքական քաղաքական իր գէժ գրգռելու, խոհեմութեամբ հրաժարի ժամ յառաջ իր պաշտօնէ քանի որ Աշխատանքի պատրիարքը, քանի որ ժողովուրդի ներկայութեամբ հրապարակաւ Աշխատանքի պատրիարքը սեղանին առջեւ կատարած երգումը ոտքի տակ առնելով, դաւաճանեց Ազգային Սահմանադրութեան և ժողովուրդը գայթակղեցուց իրմէն և վերջապէս երկար տարիների փորձառութեամբ ցոյց տուած է պարզապէս թէ ի՞նչ ալ անկարող է կ'...

կրթութիւն և նուրբ ճաշակ ունեցած է: Գլխաւոր բնակիչների գլխաւոր սնունդը բրինձն է որ հացի տեղ կը բռնէ. ցորենի գործածութիւնը դեռ նոր սկսած է տարածուիլ երկրին տաք և խոնաւ կլիմայի դժուարամարտ կը դարձանէ նոյն իսկ հացը, ուստի և բրինձը պիտի մնայ միշտ գլխաւոր սնունդը, աղքատներն համար լիկ ջրով խաշած. իսկ հարուստի սեղանին վրայ փրկուի ձեռով: Բնակչութիւնը պարսկական բրինձների ժաշակներն է. երկար և նուրբ ձեռ ունի:

Այստեղ ինչպէս և Արարատի մէջ, հողը աղաների, խոտերի կամ պատմութեան կալուած է. իսկ երկրագործը ընդ վարձու որ մ'է որի վճարած հողային տուրքը կամ տասնորդը դիւղէ գիւղ, կալուածէ կալուած կը փոփոխի. բերքին 100ին 10ն մինչեւ 50ը կը վճարուի հողատիրոջ:

Բրինձով ապրող սակաւապէտ Պարսիկը աշխատելու շատ քիչ ցանկութիւն ունի. օրը մի քանի շահի (շահին 3 սանթրիմ է) ի. օրական աշխատանքի կը բաժնի. այդ քանը ձեռք բերելէ ետք, փոխադրութեան անհոգութեան մէջ կընկնի. զէջլանն ու մոյգ շայը իր գլխաւոր վայելքն են:

Այլանի տարող լեւոնաշիւան անտառաւորտ է. զէպի ծովը նայող լանջերին

պօլսի պատրիարքական պաշտօնը վարելու:

Ահաւաստի նոյնութեամբ կը դնենք այստեղ յիշեալ հեռագրի թարգմանութիւնը:

«Հայերի պատրիարքը կիրակի օր Մայր-Եկեղեցիին մէջ մի քարոզ խօսեցաւ որի գէժ քրթմիջիւններ լսուեցան ունկնդիր ժողովուրդին մէջէն: Այդ իսկ պատճառով յարձակում եղաւ իր վրայ Գումգափուի թաղին մէջ. յարձակողը երեք անգամ կրակարար պատրիարքին վրայ, բայց գնդակը չի դիպաւ, պատրիարքը մարեցաւ ինկաւ: Այդ սպանութեան փորձն անողը 18 տարեկան մի Հայ է Ստանբուլն որ կ'ընկերակի մէջ է, Զէյթունի մօտ. կեղերոնական նատիկանութեան Գումգափու տարուելով հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ որ յայտարարեց թէ հայ ազգի թշնամին է պատրիարքը որ իր վերջին շրջաբերականի մէջ (Աշխատանքի պաշտօնականի մասին տեսնել Այլմէնի 50ր թիւը) նախատած է ազգը յամանք ալ կասն թէ մարդասպանութեան այդ փորձ անողը մի անգլիացի հպատակ է կ'ապրուէն եկած»:

— Այս տղեր շարուած էին արդէն երբ ստացանք կ'ազդուէր մեր թղթակցէ մարտ 16/28 ամսաթիւ մի նամակ որմէ կը քաղենք հետեւեալը:

«Այս շարաթ մի գէպք տեղի ունեցած է այստեղ. կը պատմեն թէ ամսոյ 13/25ին կիրակի օր երբ Ս. Պատրիարքը Գումգափուի Մայր Եկեղեցիին ելնելով խորհրդարանը կը մտնէր, այնտեղ դրանք մէջ մի երկտասարդ կը փորձէ գայնապանները լեզուով բերք անգամ քաշելով: Բայց կըսուի թէ լեզուով բերք չի լինի (չամբարան) տեսակէն լինելով, երկտասարդը մուցեք է հարուածը տալէն առաջ շիշը դուրս քաշել որով լեզուով բերք անցըր չէ դարձեր որ գնդակը պարպուէր և սպանութիւնը տեղի ունենար: Այնպէս ձեռքակալներ է երկտասարդը որ յայտնեք է եղեր թէ

վրայ. իր ամեն դաշտավայրերը մէկ մէկի հետ կը մրցին բոյսերի զանազանութեան և հողի արգասաւորութեան մասին: Տեսնելով այդ անհուն կանաչութիւն, մարդը կը փորձուի կարծել թէ բարեբաղդ է այդ երկրի երբ այդքան օժտուած է բնութեան: Բայց ես երբէք չեմ ցանկար իմ հայրենիքի լեռի տափաստանները, զով և ոստին լեռնազաւթներ և արօտամարգերը փոխել այդ շքեղ դաշտավայրերի հետ. բնութիւնը շուրջ չեղելի շայտատանի մէջ և մարդիկ այնտեղ ստիպուած են իրենց աշխատութեամբ հողի ծոցէն դուրս հանել նորա գանձեր. ո՞ր տեղ որ բնութիւնը քիչ աշխատած է, մարդիկ այնտեղ շատ կաշխատին և այդ կեանք կանէ գիրենք գործունեայ և դիմացկուն: Հողի հետ մարդ որքան շատ զբաղի, այնքան զօրեղ կապով կը կապուի այդ երկրի հետ. արգելքների գէժ մրցումը կը զարգացունէ իր ֆիզիքական և մտաւոր կարողութիւնները. իսկ այդ զով կ'ընկնի իրեն կուսայ առողջ կազմ որ բնութեան ամենամեծ պարգեւն է:

Այս խորհրդածութիւններով մեկնեցայ Բաշտէն:

ՈՒՂԵՆՈՐ

ինք կ'ապրուէր անգլիապատակ Հայ մ'է որ յատկապէս Աշխատանքի Պատրիարքը սպաննելու նպատակով եկած է կ'ապրուէն որովհետեւ այս պատրիարքը իւր արարքներով և ձախորդ քաղաքականութեամբ մեր հայ ազգի և թիւրք կառավարութեան յարաբերութիւնները աւելի ձգտեալ վիճակի մէջ կը պահէ որով թէ՛ հայ ժողովուրդը կը կեղեքուի և թէ՛ կառավարութեան ալ փառս կը լինի և այլն: Պատրիարքին այդ յարձակման միջոցին ուշաթափ կը լինի և յետոյ ընդհանրութեամբ կը փոխադրուի Մաքրիքիւ իւր առն: Կըսուի թէ շատ վախցած լինելով հիւանդ պառկած է եղեր տանը մէջ:

«Հարցաքննութիւնները կը շարունակուին ոստիկանութեան կողմէն և կըսուի թէ բազմաթիւ ձեռքակալութիւններ եղած են այս խնդրոյ առթիւ »:

ՎԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մեր ընթերցողների յայտնի է որ վանի մէջ մի քանի աղաներ վալի վաշայի թեղադրութեամբ իբր թէ Ազգ. ընդհանուր ժողով կազմելով մի քահանայի նախագահութեամբ՝ Գաղաքական և Կրօնական ժողովներ ընտրել և տնտեսական Պողոս եպիսկոպոսն ալ յաջորդել էին վանի Առաջնորդ ընտրել: Կ'ազդուէր կեղերոնական Ազգ. վարչութիւնը այդ ընտրութիւն վաւերացունելու առաջ հարկահամարած էր ինչ ինչ բացատրութիւններ ուղղել վանի պատրիարքական փոխանորդ Արթ. Տ. Սահակ վարդապետէն և պաշտօնական մարմիններէն:

Խառն ժողովը մարտ 16/28ին ըստ ինի մէջ նկատի առնելով պատրիարքարան հասած այդ բացատրութիւններ, կատարելապէս համոզուեք որ թէ յիշեալ ժողովներ և թէ՛ Առաջնորդ ընտրութիւնները բոլորովին ապօրինաւոր կերպով եղած են. հետեւապէս զանազան չեղեալ համարելով, որոշեք է յանձնարարել Արթ. Սահակ վարդապետին որ շարունակէ պաշտօնավարել պատրիարքարանէն արդէն հաստատուած նախորդ ժողովներին գործակցութեամբ մինչեւ որ նոր ընտրութիւններ կատարուին պատրիարքարանէն զրկուելիք հրահանգներին համեմատ:

ՊՐ. Կ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

Դամասկոս քաղաքի ուսանական հիւպատոս Պր. Կոստանդին Կոստանական որ երբեմն Էրզրումի և մանաւանդ վանի մէջ վարած պաշտօններով ծանօթ է Հայաստանցիներին և անոնց մէջ լաւ յիշատակներ թողած է իր մարդասիրական վարմունքով և կարող բնաւորութեամբ, կը լսենք թէ այժմ կ'ովկաս կանչուած է պաշտօնի անցնելու համար և Դամասկոսի մէջ իրեն պիտի յաջորդէ Երուսաղէմի ուսանական փոխ-հիւպատոս Պր. Պիլանէլի:

Ն Ո Ւ Պ Ա Ր Փ Ա Շ Ա

Գահիրէէն կը հեռագրեն Լոնտոնի «Տէյլի Նելզ»ին թէ լուր կայ որ լամպանէն յետոյ նախարարական փոփոխութիւն կը լինի և Նուպար փաշա դարձեալ Եգիպտոսի նախարար պիտի պիտի լինի:

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐ

Մանասթըրցի Պր. Ապրահամ Լաքոտ որ իր հայրենիքէ ազատ մեկնելով գնացեր էր Ռումանիա և այդտեղ 3 միլիոն ֆրանկի հարստութիւն գեղելէ յետոյ մեռած էր վերջերս, 950 հազար ֆրանկ կտակեր է իր հայրենիքի վարժարաններին, և կեղեցիներին, հիւանդանոցին և բարեպաշտակ ընկերութիւններին:

— Մանասթըրցի Եանի Տիմիթրի որ Ալեքսանդրիայի մէջ վաճառականութեամբ կը զբաղի, 7,000 ֆրանկ նուիրեք է Մանասթըրի յոյն վարժարաններին (Մանասթըրը թիւրքերի Մակեդոնիայի մասին մէջ է որ յոյն և պուլկար տարրերն իրար հետ կը մրցին իրենց ազգային դպրատներ տիրապետել տալու համար):

ՏԵՂԱԿԱՆ

Ամերիկեան պանդխտութեան դահիւրէ մին 4 օր յառաջ մեռաւ Մարտի. լի մէջ, Տիգրանակերտցի Տիգր. Գե. օրգ. Եղորդեան, 23 տարեկան մի երիտասարդ, որ Ամերիկայի գործառնական կեանքին մէջ թօքախտի ենթակայ եղած և վիճակը բուժական ծանրացած էր, բարեկամների խորհրդով ալ կը վերադառնար հայրենիք, այնտեղ կաղերսուելու յուսով: Երեք շաբաթ է որ հասած էր Մարտի. լի ուր հիւանդութիւնը սաստկանալով, քիչուեալ և ի վերջոյ մեռաւ: Նի հիւանդանոցին ընդունուած էր: Գե. օրգ. հայ պանդխտն այդտեղ աւանդեց հողին այս կիրակի օր:

ԹԻՒՐԲԻԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Սէլանի ծովափին հրամատարութեան տակ գտնուած Միջերկրականի ուսանական նաւատորմով որ Զիւնի առջեւ կը գտնուէր, մարտ 28ին մեկնած է անկէ գէպի Պէրուլ, Եաֆա և Ալեքսանդրիա երթալու համար:

— Ծխախոտի բէթի տնօրէն Պր. Զուրէն մարտ 30ին քուէրաէն մեռաւ կ'ազդուէր մէջ:

— Զէյթունէէն կը հեռագրեն թէ մարտ 29ին բազմաթիւ Ալպանիացիներ (Առնաւուտ) Մոնթենէկոյցի (Գաւրատաղ) սահմաններէն ներս մտնելով Գաւրատաղցիների հետ կռուի բռնուեք, անոնցմէ 4ը սպաններ և 7ը վիրաւորեք են: Գաւրատաղցիներն ալ իրենց կ'զմէ գնացել մի քաղաքի մէջ պաշտրեք են բաղմամբ Ալպանիացիներ և անոնց հետ մի քանի ժամ կռուեք են: Դեռ յայտնի չէ Ալպանիացիների ունեցած կորուստը:

Գաւրատաղի կառավարութիւնը Ալ-

նոր
"ը
կան
պար
րու-

Համ
քան
ու և
սու
վեր
եր է
ու, և
սու

ԴՈՒՆ
 ԴՈՒՆ
 ԴՈՒՆ
 ԴՈՒՆ
 ԴՈՒՆ

ամեն
 արիւ
 էր
 Գառնի

4 հուն
 և 0 Լ
 ամ Լ
 համ Ժ

Ἡ δὲ

ՊԱՐՄԿԱՍՏԱՆ

թէ
 ոյի-
 Գա-
 ելով
 սեր,
 առ-
 օհնց
 պա-
 հեկը
 ունը
 ինե-
 րն է

— Կպուրի պարսկական դեսպա-
նատան առաջին քարտուղար Արթա-
քի իսան Նէվրուզ օր Վիէննայ պարս-
կական դեսպանութեան խորհրդա-
կան նշանակուած էր, իր պաշտօնա-
տեղ հասեր է արդէն :

— Պարսկաստանի մէջ քօլէրան բարորովին վերջացած լինելով, Կ.պոլսի առողջապահական ժողովը մարտ 15/27ի նստին մէջ որոշեւ է Պասրայի ծոցին համար դրուած հնգօրեայ քա-
րան թիւան վերջուցել :

အပူလေ့

Աստորիաի Ֆրանկ Եպեֆ կայսրը Ս. Ստեփաննոսի կարգին մեծ-խաչի պատուանշանը զրկեց Ֆրանսական Հանրապետութեան Նախագահ Պր. Գաբրիօն, փարիզի աստորիական դեսպան Հոյոս կոմսին միջոցով իր շնորհակալութիւններ յայտնելով Ֆրանսաի մէջ բնակած միջոցին իրենց յոյս արուած հիւրասիրութիւնէն :

Ֆրանսական կառավարութիւնը
հեռագրեց Վիէննայի գեապան Պր.
Լօզէին որ նախարարապետ Գալնօքի
կոմսին յայտնէ թէ Կայսեր այդ փախ-
կանկաւտ վարմունքը ո՛րչափ զօհու-
նակութիւն պատճառած է Ֆրանսայի
մէջ :

Թէեւ ասոնք քաղաքավարական
ցոյցեր են և քաղաքական մեծ նշա-
նակութիւն չունին, բայց որովհետեւ
Աւստրիա Ալմանիաի գաշնակիցն է և
Ֆրանսա Ռուսիաի, այդ երկու հակա-
ռակորդ գաշնակցութիւնների պատ-
կանող տէրութիւններին այսպէս ի-
րար հետ սիրալիւր վարմունքը լաւ
տպաւորութիւն մ'արած է խաղաղու-
թեան բարեկամներին վրայ :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ուստի խնդրում եմ Կառավարիչ
և Վարչապետ զորաբանակին գրեթե
համանապաստակ զորավար Կուրթ
Յառնա եկած է՝ իր առողջութիւն
կազմուցելու համար մի ժամանակ
Քան պիտի բնակի :

— Ո՞րտա կառավարութիւնը մտա-
դիր է հետզհետէ զնեղով իր սեպհա-
կանութիւն զարծանել պէն երկաթու-
ղիներ որոնք այլ և այլ բնիկերութիւն
ներ կը բանեցունեն իր երկրի մէջ: Այս

կերպով տէրութիւնը աւելի շահաւոր
պիտի եյնէ :

— «Պանֆուլա» լրագիրը կը գրէ թէ Աւանտիտի վիլհէլմ Կայսրը մի տեսակցութիւն պիտի ունենայ իտալիտի Ումպէրթօ Թագաւորին հետ վենետիկ քաղաքին մէջ, հոռովին մէջ գումարուած միջադպային բռնկական համաժողովի տօնախմբութիւններէն յետոյ, իտալիտի Թագաւորը Ֆիօրէնցա պիտի երթայ ողջունելու համար Անգլիտի վիլքիլ Թօրիտ Թագուհուն որ այժմ իտալիտ կը գտնուի օդաւիտսու թեան համար :

— Յունաստանի մի քանի տեղերը
երկրաշարժ պատահած է : Եղած
մնացներն աննշան են :

— Հոռվմ գումարուած միջազգա-
յին բժշկական համաժողովն իր նիս-
տեր սկսած է։ Ժողովին բացումը շատ
հանդիսաւոր կերպով կատարուեցաւ
Քօմլմանցի թատրոնին մէջ որ յատկա-
պէս զարգարուած էր ։ Ներկայ կը
գտնուէր Թագուհին գահին վրայ
բազմած և իր աջ կողմը կանգնած
էր Ումպերթօ թագաւորը, իտալա-
կան արքունիքի սովորութեանը հա-
մեմատ Բացման ճառը խօսեցաւ նա
խարարապետ Պր. Գրիսբըր, մալդկա-
յին ընդհանուր ազգի օգտին համար
աշխարհի զանազան կողմերէն Հոռվմ
հաւաքուած բժիշկներին գալուստը ող-
ջունելով ։

— Աւատրիաի և Ալմանիաի կայսր-
ները իրար պատահելով Սպարազիաի
(Աւատրիա) մէջ, սիրալիր կերպով տե-
սակցեցան : Նոյն երեկոյ լուսավառու-
թիւններ եղան այնտեղ :

— Ուստիա յաշորեցաւ Աւարո-
հանդարեաի հետ ալ առեւտրական մի-
նոյր դաշնադիւր կնքել որով մաքսի
ստիակներն երկու կողմէն ալ զեղ-
չուած են այժմ : Ն"ր կարգադրու-
թեան համեմատ մաքսադիրները ապ-
րիկ Ձէն սկսած են դործադրուիլ :

— Ազգիւ ՚Աին, Պղտմաբ իշխանի
ճննդեան 79րդ տարեգարձին առթով,
Ալմանիտի զանազան քաղաքներէ
Հնորհաւորութեան ուղերձներ գնա-
ցին իրեն : Իշխանի գղեակին մօտա-
կայ տեղերէն 3000ի չափ մարդիկ հա-
ւաքուած, շաբաթ գիշեր մի չքեղ ջա-
հադնացութիւն արին գղեակի պար-
տիլին մէջ : Ծնորհաւորական ճառա-
խօսութիւններ եղան : Վիլհէլմ կայս-
րը իր թիկնապահներէ Մօլթքէ
կոմը ընծայներով մէկտեղ իշխանին
գղեակը զրկեց, իր Հնորհաւորութիւն-
ներ ներկայացունելու համար :

የዐገበኩሪ

Հունգարացի անուանի հայրենա-
մէր Քօչուլի մեռնելուն պատճառով
իր սուգ շատ չքեզ կերպով յայանեց
Հունգարիան մայրաքաղաքը Պուստա-
ֆէշէիս ։ Բայոր փոսդնները սուգի
դրօշակներ կախուած էին ։ Տունները,
պատուհանները և պատշգամբները
ծածկուած էին սև չուխայեղէններով ։
Երկաթուղու կայարանը ուր բերուե-
ցաւ Քօչուլի գիւնը իտալիական,
սպաղեկեց զարդարուած էր Շոգեկառ-

քերը ամեն րոպէ հազարաւոր մար-
դիկ կը բերէին Հունդարիաի զանազան
քաղաքներէն իրենց մայրաքաղաք
Բէշթաուր հասաւ Քօշուծի զմուտած
դիակը մարտ 30ին կէսօրէն յետոյ
Ժամ3ին Մեծ բազմութիւն հաւաքուած
էր երկաթուղու կայարանը Քօշուծի
դադաղը քաղաքագետութեան ներ-
կայացուցին յանձնուած ժամանակ,
սա յուզուած ձայնով պատասխանեց.
«Հունդարիաի մայրաքաղաքն այս
դադաղի վրայ պիտի հոկէ իբրեւ մի
մասունքի վրայ»։ Պսակներով լեցուած
երկու կառքեր կը հետեւէին դադա-
ղակիր կառքին ու անթիւ բազմու-
թեամբ լցուած փողոցներէն կանցնէր
կրօնական պատկառոտ լուծեան մէջ։
Առջինէն կերթային աւետարանական Յ
հովիւներ և անոնց ետեւէն ալ՝ 1848ի
յեղափոխական շարժման մասնակցած
ծերունի հայրենաւէրները ։ Դադա-
ղին ժապաւնէները բռնած էին արդի-
քաղաքական կուսակցութիւնները
պարագլուխները ուրոնք Քօշուծի
գիակին բոյորտիքը միացած էին ։

Քաջուտի կնիշը և աղվկան սակրոտին
որոնք նոյնպէս իրապիւհէն թէշտա
բերուած էին այս առթիով, թէքէ
գիէնսթատի եկեղեցին տարուեցան
ուրիշ հետեւեալ օր գերեզմանատուն
փոխադրուեցան մեծ հանդէսով, իսկ
Քաջուտի մարմինը տարուեցաւ քա-
ղաքի թանգարանը ուր սրահէններս
մացուցած ժամանակ համալսարանի
ուսանողները սգալզեալ և սուսերա-
մերկ չարուած էին մէկ զծի վրայ ։
Երկաթուղւո՛ւ կոյարանէն մինչեւ
թանգարանը յուղարկաւորուած միւ-
ջոյնն, քաղաքի բոլոր եկեղեցիներէ
գանգակները կը հնչէին ։

Գիշեր և ցերեկ մեծ բաղմութիւն
խոնարած էր ազգային թանգարանի
բոլորտիքը, Գօշտիի դպրադին առ-
ջնէն կարգով անցնելու համար : Դա-
զաղը փակուած էր. գէմքը բաց լի-
զուած չէր որովհետեւ զմտուած ժա-
մանակ շատ պայափոխուեր էր :

Կիրակի օր, կէսօրէն յետոյ ժամ
2ին, մարմինը մեծ հանդէսով փոխադ-
րեցին Ալզգային Թանգարանէն դե-
րեզմանատունը ուր ճառեր խօսուե-
ցան և երբ երգեցիկ խումբերը եր-
գելով, մարմինը կիճեցունէին գերեզ-
մանին մէջ, այդ ժամանակ մի շատ
որտաշարժ տեսարան ներկայացաւ
գերեզմանատան մէջ գտնուած ամբողջ
բաղմուծիւնը որմի քանի հարիւր հազար
հոգի կը լինէր, ամենքը մէկէն ծանկե-
վրայ եկան և իրենց խօսք Գօշուծի
դիակին ուղղելով, մնաւ բարով տղա-
ղակեցին միաբերան և յուզուած ձայ-
նով :

Չորսընթացի օր ահագին թագմա լինե-
նե՛ր'ից կը գտնուէր յազարկաւորու-
թեան, կարգն ու կանոնը ընտւ չխոն-
գարուեցաւ. ոչ մի միջոցէպ չպատու-
հեցաւ :

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմէնիա
ալ կընդունին ծանուցումներ հրատարակ-
կելու համար. անոնք որ պէտք կունեն-
ան Արմէնիայի միջոցով մէկի դիմում ա-
նել կամ մի բան յայտարարել, պարտաւոր

ենք ընդունել իրենց ծանուցումներ ըստ,
ըրազրական սովորութեան: Ծանուցում-
ները գրելով նշանակուած են Արմենիայի
հասկառը, տառին վրայ հաշուելով. 1 եր-
կաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանթիմ
և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ: 3 ան-
գամ դրուելիք ծանուցումի գրելն վրայ
9/10 10 զեդչ կը լինի: 10 և աւելի ան-
գամներ դրուելիք ծանուցումի գրելն վը-
րայ 0/0 30 զեդչ: Սակարկութիւն չըն-
դունուիր:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՃԳ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՅՈՒՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՄԱՐՏԻՉ ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

1894

Պուլկարիան անկախութեան հե-
րոսներէ մէկն է, Ձաքարիա Սթոյա-
նովի, որ իր ընդունակութեան և հայ-
րենասիրական ոգեւորութեան շնոր-
հով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւ-
ղացի հովիտի պարզ վիճակէն հետզ-
հետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յե-
ղափոխական գործիչ, խմբագրապետ
և վերջապէս ազատ Պուլկարիա Ազ-
գային ժողովին նախագահ դառնալ
խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրու-
թիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի
տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկա-
րիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշ-
խատող պուլկար հայրենասէր յեղա-
փոխականների գործունէութեանը
մասին: Սկիզբը դրուած է նաեւ հեղի-
նակին, Բրոֆէսէօր Լուի Լըժէի, և
թարգմանչին միջեւ եղած թղթակ-
ցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգ-
մանութեանն առթով:

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ
իր յառաջարանի վերջ թէ «Ձաք-
արիա պիտի պատճառէ ինձ նիթէ ըն-
թեղողների հետաքրքրութիւնը
չարժի պետական մարդ դարձած մի
գիւղացու այս վաւերական պատմու-
թեան վրայ»:

Գրին է փոստի ծախքով մէկտեղ
1 փրանկ և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը
լինի:

(Պարսկաստանի Հայերէն համար
1 փրանկ է):

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐՔՆԵՐ

Հետեւեալ գիրքերը կարելի է ըս-
տանայ Արմենիայի խմբագրատունէն
իրենց առջեւ նշանակուած գրեթէ ող-
որոնց մէջ հաշուուած է և զրկելու
գրատի ծախքը:

Եթէ քչեւորակ լինի բոլորած գիրք
գրեթէ ող:

Հ. Բարսեղ Մարգարեան, Ուսում
անասիրութիւն Մանրէա Պաղի
հեան Թանրակեցնելու ազանդին և
Քր. Նարեկացու թուղթը (Կրօնական
Նորելուի գաղափարների տարածման

պատճառով Հայաստանեայց ժողովըր-
դինմէջ ծագած երկարատեւ և մեծ
յուզումների մի առանձին ուսումնա-
սիրութիւնն է որի մասին գրուած
չկայ Հայոց պատմութեան դասագիր-
քերին մէջ):

2 փր. 20 սանթիմ:

Գիտ Բախանայ Աղանեսան, Դի-
ւան Հայոց պատմութեան. Գիրք Ա.
Բ. 1780.1834. Տպագր. Թիֆլիզ. 1893
(Հայոց ազգի 54 տարու պատմութիւ-
նը կը ներկայացունէ, մասնաւորապէս
էջմիածնի գլխէն անցածները, պատ-
մական վաւերաթուղթերով: Սկիզ-
բը դրուած է կարբեցի Յովհաննէս
կաթողիկոսի պատկերը: Այս աշխա-
տութիւն արժանացած է Սահակ-
Մեսրոպեան մրցանակին): 7 փր.

Կոստանդին Ապրիլեան, Հայրե-
նիքից դուրս: Վէպիկ. Հրատարա-
կութիւն Մ. Թարգմանի (Մեծա-
գոյն բաղդի յոյսերով հայրենիքէն
դուրս ելած մի հարուստ գիւղացու
պատահած թշուառութիւնները կը
նկարագրէ որ հաղիւ իր հայրենիք
վերադառնալով հոն կրցած է գտնել
իր հանգստութիւն): 50 սանթիմ.

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐՔ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ

Հ. Յ. Վ. Խաւրիկեան, Կրթարան
անգլիական լեզուի (Անգլիկներէն լեզուն
գիրքին և գործնական ոճով սովորեցու-
նող քերականութիւն մ'է հրահանգ-
ներով մէկտեղ): Ա հատորը կը բաղ-
կանայ 256 երեսէ և Բ հատորը 216
երեսէ: Վերջն ալ յաւելուած մը կայ
50 երեսէ բաղկացած որ հայերէն հը-
րահանգների անգլիկներէն թարգմա-
նութիւնն է: Երկու հատորը միասին
5 փր.: (1 տոլար ամբերկեան):

Նշանակք Հայաստանեայց. Մայր
Հայաստանի պատկերը՝ Հայոց 4 թա-
ղաւորութիւնների նշանակներովը
մէկտեղ փայլուն թղթի վրայ և կանաչ,
կապոյտ և դեղին գոյներով ներկուած:
1 փրանկ:

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Տաճկական բռնութեան նահատակ
եղող խորէն Նարպէյ-Լուսինեան Սըր-
բազանի պատկերը ընտիր թղթի վը-
րայ տպուած կը ծախուի Արմենիայի
խմբագրատունը: Գրին է 65 սան-
թիմ, փոստի ծախքը խմբագրատու-
նէն վճարուելով:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասիրական Միու-
թեան» հրատարակած այս վարդապե-

տարանի մէջ համառօտ կերպով բա-
ցատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայ-
րենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք
է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կա-
տարելու:

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հա-
յերէ իրենց շրջանի մէջ տարածել այս
տետրակ: Մէկ անգամէն 50 օրինակ
ծախու առնողին կը զրկուի 5 փրանքով
Հատին գրին է 15 սանթիմ (Պարսկաս-
տանի Հայերէն համար 10 սանթիմ):

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերէն հա-
մար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գրեթէ ող:

Ա. ՀԱՅ ԴԻԻՏԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Սպառած):

Բ. ՀԱՅ ԴԻԻՂԱՏԻ

Գ. ՍԱԼՄՈՍ ԻՍՐԱԵԼԻ

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԵՒ
ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՊՏԱՄ-
ԱՊԵՏԱՑ (Սպառած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՆՆԵՐԸ. (Հայաս-
տանցիներէ պանդխտութեան տխուր
հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ վիպական կերպով):
Դին (90 սանթիմ) 1 փրանկ 20 սանթիմ.

Զ. ԳԱՄԸԱՔԱՐՔԱՆ — ԺՈՂՈՎՐԻԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ ալբոմի ան աւարտե-
լուն (Մեծանուն հայ բանաստեղծին
վերջերս գրած ազատաշունչ ընտիր ո-
տանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետ-
րակով հրատարակուած են): 50 հատը
2 փր. և 50 սանթիմ, հատը (5 սանթիմ)
10 սանթիմ:

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԷՆՔԸ ՏԱԶԿԱԶԱՏԱՑԱՆՈՒՄ.
(Սպառած)

Ը. ԹԻՐԻՔԻԱԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԻԱ-
ՑԻՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերէն և իրենց
գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ: Թիւրքահայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների
թուին բաղդատական մէկ ցուցակն
ալ կցուած է տետրակին վերջը): Դին
50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ» ԵՒ ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի
Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորե-
լին սպառած և միեւնոյն ժամանակ
չատերի հետաքրքրութեան առարկայ
դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ.
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ուած են Յուշարարի մէջ որ ութածալ
գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ):
(1 փրանք): 1 փր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎԵԼԺ (Պուլկարիայի մէջ Թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարեան ինչպիսի մի-
ջոյնների գիւծած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար): (15 սանթիմ) 20 սանթիմ.

ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Թունաստանի մէջ
Թիւրքերի արած բարբարոսութիւն.

ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն
ինչպիսի միջոցների գիւծած են իրենց
վրէժ լուծելու համար): (0,15 սանթիմ)
20 սանթիմ:

ՃԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱՄ ՈՏԱՆԱՆՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանին
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւ-
րեւ նմոյշներ զանազան քաղաքների
մէջ և զանազան տպաւորութիւնները
տակ իւրերեքմի գրած ոտանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի-
լինելով կորսուած են այժմ: Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իւրեւ նմոյշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս տը-
պագրուած ազգային երգարաններին
մէջ՝ որոց վերադին տպագրութիւնն
վաղուց արգէն արգելուած է, և Ասիա
և Արմենիա լրագիրներին մէջ: Նմոյշներ
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ ալը-
ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւններ տակ ներշն-
չուելով դրուած են: Դին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ:

Ասոնցմէ վատ, Արմենիայի խմբագ-
րատան մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ
Հ. Ալիշանի, Հ. Ինճիճեանի, Հ. Գարե-
գին Ձարհաւէլեանի, Բաֆիթի, Մե-
րենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն,
ինչպէս և ուրիշ օգտակար գիրքեր և
քարտէշներ Հայաստանի՝ հայերէն կամ
լատինական տառերով և զանազան
գրեթէ ող և չն:

Դրաւաճառանցի մանրատու ցու-
ցակը որ 90 երեսներէ կը բաղկանայ,
ցանկացողներին կը զրկուի ճրիապիս:

ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵՆՏՐԷՆ ԱՆՈՒԱՑ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տխուր
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ
անբարոյական մի հայր իւր ապական-
ուած վարքաւորքով որչափ չարքե-
ներ պատճառ դարձած է և վերջի
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով
սպաննուած և անհետացած է աշ-
խարհէ: Դին 1 փրանք, (75 սանթիմ):

ՏՆՕՐԷՆ — ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Le Gérant: FÉLIX ENFANTIN.

ՄԱՐՍԵՅԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Meilhan, 44.